

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ascensus Moysis in montem Seu De Oratione Tractatus Tribus Stationibus ac vijs Purgatiua Illuminatiua Vnitiua distinctus

Crombecius, Johannes

Avdomari, 1618

De dignitate contemplationis, deque tertio actu eiusdem, nempe
admiratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38133

TEXTVS DECIMVS NONVS.

*Super verticem montis.**De tertio actu contemplationis, nempe admiratione.*

I. **E**X his duobus actibus, cognitione nempe & amore sequitur *admiratione*: etsi enim ex sola cognitione, natura sua, illam sequi contingat, non est tamen admiratio contemplantis, quam quærimus, quæ hominem rapiat & delectatione perfundat. Etsi enim quis cognoscat dæmonem & apprehendat *Amor* eius naturam, quæ in se magnas habet per- *magna* fectiones; nihilominus, si eum ut decet ode- *admira-* rit, ac detestetur, cognitio illa pariet quidem *tionis ræ-* admirationem, sed non alliciet ad vnionem, *tio.* imò potius horrorem, alienationem, fugamq; excitabit. At res amata trahit amantem ad se, & generat admirationem, & eam quidem maiorem, suaviorem, & constantiorem. Attentio, atque observatio quoque erga rem amatam, maior est. Quod enim diligimus attentè consideramus, observamus, & ad eius imitationem, possessionemque contendimus, atque adnitimur. Vxor maritum admiratur, eiusque virtutes, ac laudes. Etsi in alio longè ampliores emicent, & multò amplius *sapè*

sapē apprehendat quam res sit, hoc amor
 efficit: sapius enim eius dicta, factaque re-
 carrunt ac obveriantur, ea que sedula mente
 observat, & quia eius amoris magnitudine
 stimulat, nullum in mundo formosio-
 rem, iustiore, sapientiore, sanctiore
 reputat. Et nos parentum origines, res
 gestas, & ipsos maxime extollimus, suspi-
 cimus, atque admiramur; quia maiora ap-
 parent facinora, ac præclare res geste, ac vir-
 tutes in eo quem diligimus, quam in eo, que
 solum cognovimus. Ita que amor in hac ad-
 miratione magnum momentum habet; pro-
 ducitque in cognitione attentionem, obser-
 vantiam, prosecutionem, possessionis ac
 unionis desiderium: rem denique, etsi ea ex-
 se parva esset, eximiam amplissimamque re-
 præsentat. Quod si illa magna, illustris, exi-
 miaque sit, eandem ut ingentem, excellen-
 tem, summamque & immensam suspicit, ac
 complectitur. Ita res agitur in actibus con-
 templationis, ubi Deus summe bonus con-
 spicitur, eo modo, vel quo status peregrinati-
 onis huius permittit, vel que divina benigni-
 tas indulgere ac elargiri supra comune cur-
 sum dignatur. Cognitio & amor coniunctim
 res ipsas illustrant, & ad admirationem pro-
 vocant. Et quidem si vterque magnus est,
 magna erit admiratio, & quod maior, eò etiam
 admiratio amplior ac sublimior.

2. Duo autem sunt quæ admirationem in contemplatione pariunt: rerum nempe divinarum & magnitudo, & pulchritudo. Cū enim mens illustrata divinitus, res ad eò sublimes iuxta ac pulchras conspicit, & quidem alio quàm solito modo, & quasi clarioribus oculis; eadem omnino novæ, & quasi fuisset ante incognitæ apparent. Hæc autem novitas admirationem excitat etiam in re, quæ magnitudine atque excellentia careret. At si nova res accidat, aut cognitionis modus, quasi novam obijciat, certe non potest, non, qui videt, admiratione extolli. At qui res divinae tales sunt, quales: *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt.* Hinc admiratione, hinc stupor, hinc mentis excessus, hinc summa delectatio, ac voluptas, quæ in cor hominis ascendere vix possunt. Omnia namque, quæ de Deo dici ac cogitari valent, magna, ingentia, excellentia; sed & pulchra sunt. Dicit Salomon. *A magnitudine speciei creatura, cognoscibiliter poterit creator horum videri.* Si creatura creature consideratione, admirationem concipiat, inde in Creatoris cognitionem & amorem veniat; quanto magis, si Creator ipse lumine quodam cælesti apprehendatur, & amoris, cognitionisque brachij teneatur. Vnde merito, Salomon, *cogitare, inquit, de illo sensus est consummatus, & qui vigilaverit propter illū, erit securus erit.*

Duo in
contem-
platione
admira-
tionem
pariunt.

I.
Magnitu-
do rerum
divinarum

Isa. 64. 4.
& 1. Cor.
2. 9.

Sap. 13. 2.

Sap. 6. 14.

Si

Si cogitatio sola sensum homini reddat consummatum; si illum eo loci deducat, ubi securus erit; quid erit contemplari, ac gustare, quàm suavis est Dominus, & in eius tabernaculo & protectione conversari?

Psal. 144 3. Verè magnus Dominus, & laudabilis nimis & magnitudinis eius non est finis. Excelsior celo est &

3. quid facies? Profundior inferno & unde cognosces?

Isa. 66.1 Hæc dicit Dominus. Cælum mihi sedes est; terra

Iere. 23, autem scabellum pedum meorum. Si occultabitur vir in absconditis & ego non video eum dicit Dominus; nunquid non cælum & terram ego impleo? Dicit Dominus. Si descenderint vsque ad infernum,

24. inde manus mea educet eos: etsi ascenderint vsque ad cælum, inde attraham eos. Nec multum laborandum est, ut Deum magnum esse probemus, cum cõstet immensum & infinitum esse, cælum, terramque & mille mundos alios, si essent, & posse, & re ipsa ea quæ sunt, implere.

Amos. 9. 2. Magnus est, quia supremus omnium Rex; magnus quia omnia potest; magnus quia dives; magnus quia infinita eius sciëntia, sapiëntia, bonitas, ac fortitudo, cui nemo queat resistere.

Dei pul- 4. Pulchritudo in Deo summa, & illa est, quæ
chritudo. cælites omnes rapit in admirationem; quæ quia

videre hic nequimus, nisi in speculo & ænigmate; hinc fit ut minimè suspiciamus, & in eius amore tardius ac frigidius trãseramur.

Omnis pulchritudo creaturarum ab eo producitur & conservatur. Quomodo verò ea pulchra erunt, & ipse speciosus non erit?

De

De filio Dei dicitur *speciosus forma patris filius hominum*. Certè patris iunioris filius est. Est ergo parens summa pulchritudine præditus. Nemo dat, quod non habet : atqui *omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens à patre luminum*. Virtutes & sapientiam, vniversi quoque formas; species rerum omnium, compositionem ac naturam, speciosissima prædicamus; eò quod rationis immensam symmetriam rerum, atque consonam quandam harmoniam partium inter se; & velut faciem coloribus aptis distinctam non possit non probare, diligere, suspicere atque admirari. Atqui ista omnia longè perfectiora sunt in Deo, quàm in vlla re quantumcumque perfecta atque illustri atque eximie pulchra: nam vna perfectionum eius, ceteras omnes continet, tantaque singulorum attributorum varietas, varietatum omnium tanta vnitas, tantus concentus & harmonia, decens, consona, ac consentiens dispositio, vt nulla lingua, ne angelica quidem, longè minus humana infirmitas, non modò exprimere, sed ne adumbrare quidem sufficiat. Et sanè si pulchra ea corpora dicimus, quæ vel colorum varietate distincta, ex humorum temperie, sanguinisque bonitate proveniente; vel proportione membrorum, & complexionis præstantia exornata sunt: quantò magis eos spiritus perelegantes dicemus, qui & natura

Psal. 44.

3.

Iac. 1. 17

COR.

corporibus superiores, & ingenijs sublimiores, & donis cælestibus eminentiores conditi sunt. Sanè cum P. Fernandes, sese Traiecti ad mosam in collegio Societatis nostræ, ad exitum ex hac vita disponderet, adfuit illi Angelus Dei, quem intuitus tanta lætitia perfusus est, vt vix seipsum caperet, ac etiam tum affirmavit, quæcumque pulchra in mundo essent, huius comparatione deformia videri. Quod si spiritus beati, qui Dei comparatione vel atomus in omni genere dici possunt, aded compositi, elegantes, ac pulchri sunt: quid erit ipse Conditor omnium, & pulchritudinis auctor? Quasi verò corporum sua sit pulchritudo, mentium autem nulla: elementorum & lapidum sua elegantia, rerum denique ceterarum sua venustas, decentia ac præstantia; virtutum verò decor & ornamentum extare possit nullum.

Christi 5. Sed non prætermittamus considerationem
pulchritudo. filij Dei, qui etsi veste huius mortalitatis, pro salute nostra circumdatus fuerit, decorem tamen indutus est, indutus est fortitudinem & præcinxit se. Si Deo pulchritudinem ascribimus,
Psal. 92. & ipse Christus Iesus Deus est; & vnum & idem in natura cum patre: hac igitur divina pulchritudine carere non potest. At quatenus homo est, fateor vera dixisse prophetam
Isa. 53, 2. non est species ei neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus & desideravimus eum de spectum

& novissimum virorum, virum dolorum, & scientiæ
 infirmitatem; & quasi absconditus vultus eius &
 despectus; vnde nec reputavimus eum. Vere languo-
 res nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.
 Et per Regium Prophetam ipse ita de se lo-
 quitur: Ego sum vermis & non homo, opprobrium
 hominum, & abiectio plebis. De interno tamen
 homine idem Propheta testatur, speciosum
 esse forma præ filiis hominum. Et in canticis spō-
 sa ita ipsi gratulatur, & tu pulcher es dilectæ mi,
 & decorus. Dilectus meus candidus & rubicundus,
 electus ex millibus: caput eius aurum optimum: de-
 nique depingit illum à capite ad calcem, sum-
 mis perfectionibus exornatum. Et quamvis
 omnia ad internum hominem peruneant:
 insinuat tamen singularem etiam corporis
 compositionem, proportionem, sanitatem,
 & omnium partium excellentiam, sic vt &
 in sensibus, in ore, in vultu, in gestibus ipsa
 interna perfectio eluceret, meritoque dici
 possit de eo, sive quoad corpus, sive quoad
 animam, esse speciosum forma præ filiis homi-
 num.

Psal. 27.

7.

Psal. 44.

3.

Cant. 1.

15.

Cant. 5.

10.

Psal. 44.

3.

Quid de concentu virtutum eius efferam?
 quid de animæ ornamentis? quæ omnia in
 vita ac moribus, tamquam gemmæ lucent,
 & admiranda apparent oculis meditantium,
 rapiuntque cōtemplantium animos, in sum-
 mam admirationem.

Excessus
mentis

6. Ex harum rerum vehementi apprehē-
 sione.

varij gra-
dus.

D d

fione dus.

sione, addito caelesti lumine, & ardenti cōtēplantis amore, nascitur mentis excessus; qui quidem varijs gradibus distinguitur. Primus est quo ij perfuuntur, qui abundantia caelestis luminis, & teneritudine cordis affecti, eximia voluptate perfunduntur, divinæ maiestatis tamquam præsens fructu ac possessione; legem tamen ordinariam non excedunt.

Phil. 4.7 De hac loquitur Apostolus: *& pax Dei, quae exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras.* Alius gradus est eorum, qui eleuantur à Deo præbente species, sed e corporibus eductas: vt cum Ioannes vidit agnum stantem tanquam occisum; equos albos & nigros. Hoc subinde contingit in somnis: vt quando Pharaon vidit septem boves, & septem spicas. Subinde etiam vigilanti accidit: vt cum Ezechiel quatuor animalia plurimis faciebus atque oculis distincta contempexit. Alij rapiuntur à sensibus, & tunc celsat phantasmatum vsus, & in eorum locum sufficiuntur species intellectuales, celsus immisissæ. Raptus ille supra animam fieri dicitur

Thren. 3. vt est apud Ieremiam. *Sedebit solitarius & tacebit, & levabit se super se;* manet tamen animus in corpore, sed sensibus non vitur: tales accessus experta est frequentius Catharina Senensis, præsertim sacra communione resecta. Alia extasis est qua homo extra se raptus. De qua Sanctus Paulus de se loquens

NVI

276

scio (inquit) hominem in Christo ante annos qui-
tuordecim. sive in corpore, sive extra corpus nescio,
Deus sit, rapum huiusmodi, vsque ad tertium calū.
Subinde rapus iste diuturnior est. Ut con-
tigit Beato Ignatio per dies octo continuos.
Aliquando momentaneus instar fulguris
tanta vero mysteria, hoc exiguo tempore,
subministrat ac suppeditat bonus Dominus,
vt multorum annorum studium brevissi-
mo spatio æquare, atque adeo superare vi-
deatur.

7. Hocce gradus omnes, Richardus à Sanc-
to Victore ad tres reducit. *Mentis dilata-
tio inquit, est quando animi acies latius expanditur; &
vehementius acuitur, modum tamen humana indus-
tria nullatenus supergreditur. Mentis sublevatio est,
quando intelligentia vivacitas divinitus irradiata,
humana industria metas transcendit, nec tamen in
mentis alienationem transit; ita vt & super se sit,
quod videat; & tamen ab assuetis penitus non rece-
dat. Mentis alienatio est, quando presentium me-
moria menti excidit; & in peregrinum quendam
humana industria inimum animi statum, divina ope-
rationis transfiguratione transit. Hos tres contem-
plationis modos experiuntur, qui ad summam huius-
modi gratia arcem sublevari merentur. Hæc Ri-
chardus.*

*Lib. 5. de
contem-
platione
P. 1. 6. 2.*

D d 2

TEX